

117, Tillsammans för barnens bästa – vad har vi lärt oss?

Transkribering

Intro/Nettan

Vad guld det var att ha följeforskning på vägen för det har inneburit att vi har stannat upp och sett så här ”okay, vad har vi gjort nu och bör vi göra på ett annat sätt eller behöver vi fortsätta vattna för att det ska fortsätta lyckas?”

Poddmusik

Lena

Hej och välkommen till FoU-podden. Det här avsnittet ska handla om Tillsammans för barnens bästa och följeforskningen kring det. Jag som gör podden heter Lena Stenbrink och kommunikatör på FoU i Sörmland, och med mig här i podd-rummet är Osman Aytar, Lina Larsson och Nettan Candolf. Varmt välkomna!

Tack tack!

Lena

Och vi börjar med att ni får presentera er lite mer utförligt.

Nettan

Ja hej! Mitt namn är Nettan Candolf och jag jobbar som processledare med Tillsammans för barnens bästa tillsammans med min kollega Malin som inte är här idag.

Lina

Jag heter Lina Larsson och jag jobbar på FoU i Sörmland och har varit följeforskare för tillsammans för barnens bästa med min kollega Osman.

Osman

Osman Aytar, följeforskare på Tillsammans för barnens bästa sedan 2021. Annars jobbar jag på Mälardalens universitet som docent i socialt arbete.

Lena

Och nu är det så att vi har ju faktisk spelat in flera avsnitt av podden om tillsammans för barnens bästa. Vi kommer att lägga länkar till det förstås, men om man inte riktigt har koll på vad det här är för någonting, kanske du Nettan kan berätta lite kort. Vad är det här egentligen?

Nettan

Absolut. Det här är som sagt den fjärde podden om Tillsammans för barnens bästa, så man kan lyssna på de tidigare poddarna. Men tillsammans för barnets bästa startade 2021 som ett utvecklingsarbete för att se hur vi kan jobba tidigt tillsammans för barn och unga i landet och med barn och unga så tänker man 0 till 18 år och det är en gemensam satsning mellan skola, förskola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det vi fick i uppdrag var och kolla på en gemensam samverkansmodell som innefattar alla de delarna som jag nyss nämnde och den modellen blev färdig för ungefär ett och ett halvt år sedan. Så nu jobbar vi med att få ut den i verksamheterna och implementera den, kortfattat.

Lena

Och nu har det i alla fall gått ganska lång del av utvecklingsarbetet och följeforskning är ju avslutad så nu när man tittar tillbaka kan ni berätta lite om vad som har fungerat bra eller vad som sker mindre bra eller? Och vad det har mynnat ut i?

Osman

Som du nämnde, själva utvecklingsarbetet fortsätter men följeforskningen slutar nu med sin fjärde avslutande rapport. Om man tittar på backspegeln vad som fungerat bra och mindre bra, tycker jag utifrån mitt perspektiv som följeforskare att dialogkoordinering mellan följeforskarna, processledare och styrgruppen har fungerat bra. Förankring av processen hittills hos respektive huvudmän kunde vara ännu bättre.

Och sedan det som hittills utvecklats är en samverkansmodell för barnens bästa i Sörmland och efterföljande implementering. När man tittar på dem, det finns i andra regioner vissa andra regioner med liknande projekt men med tanke på Sörmland tycker jag att det kan vara unikt. Det kan vara ett gott exempel för en del andra regioner som inte påbörjat sådana jobb att med tanke på att starta och utveckla modell och implementering – den kontinuiteten den var jättebra men sådana projekt som går över flera år, utan luckor, det kan vara bättre.

Lina

Jag tänker att man kan svara på frågan på två sätt. Dels är ju själva utvecklingsarbetet en viktig del av vad följeforskningen har varit, eftersom vi har följt det här utvecklingsarbetet. Så vad vi har sett har ju berott på hur processerna har gått till, till stor del. Så det vill jag göra som ett tillägg till det Osman sa.

Och sen så vill jag säga att följeforskning fokuserade på hur man kom fram till en modell och vad som hände med den här modellen och hur länet samverkade kring den.

Lena

Nettan vill du kanske lägga till någonting om den här modellen eller om något annat som har framkommit?

Nettan

Jag skulle vilja nappa lite på det som Lina och Osman sa lite hur processen har gått sedan vi startade upp på vägen till en modell och dels vad guld det var att ha följeforskning på vägen för det har inneburit att vi har stannat upp och sett så här okay, vad har vi gjort nu och bör vi göra på ett annat sätt eller behöver vi fortsätta vattna för att det ska fortsätta lyckas?

Så det har varit väldigt värdefullt under hela den här färden och det har också gjort att vi har kunnat tagit in information genom intervjuer som följeforskarna gjort ute i landet och känna att vi faktiskt går den väg som länet kan se att vi behöver gå för barn och unga.

Lina

Och jag tänker också att här har vi har vi också någonting som är bra och det är det modet som fanns hos dem som fattade beslutet i länet. Både att fatta beslutet om det här utvecklingsarbetet men också fatta beslutet om att följa utvecklingsarbetet. För det kräver ett visst mått av mod att tänka att vi vågar ha någon som följer med i processerna som vi jobbar med medan vi jobbar med dem.

Nettan

Och att också ta till sig det som har kommit på vägen, att det inte tänka att det är något annat utan se att det här är just den vi behöver titta på. Jag håller med om att, mod var ett fint.

Osman

Och sen kanske ett annat exempel kan vara att inkludera skolan också i sådana frågor tillsammans med hälso- och sjukvården och socialtjänsten och övriga. Det var också jättebra steg som den här implementerat och utvecklat här regionen.

Lina

Men om frågan i stället hade handlat om utvecklingsarbetet vad gäller utvecklingsarbetet så är ju dels att det har skett en massa stegförflyttningar i Sörmland av det här utvecklingsarbetet.

Både ett språk för att prata om utveckling, men också att skolan har kommit in i den samverkan som fanns mellan hälso- och sjukvård på ett mycket mer naturligt sätt än det vara mer och att det finns mer dialog. Det jag tänker är att det här utvecklingsarbetet har varit ett viktigt verktyg för att få till den samverkan på flera ställen.

Nettan

Om vi ska kolla i backspegeln så är det en jättetydlig del och det är så lätt att glömma bort det också. Hur vi hur dialogen var innan jag blev till för detta var ju viktigaste fysiska hälsan eller psykiska så skulle vi nästan värdera. Vilket ord säger vi först i en mening menas det finns inte idag utan nu ser vi hela bilden av barnets livssituation. Alla delarna är lika viktiga och den samsynen hade vi nog inte helt i staten mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola förskola. Det är häftigt.

Lina

Och det var inte självklart ens att ... det har hänt massa saker gradvis. Vilken del ska skolan ha om de inte är med i samverkansstrukturen? Hur ska deras del se ut? Hur ska skolan vara med? Vilka delar av hälso- och sjukvården ska vara med? Det har vuxit fram gradvis, så det är lätt att se efterhand att det har hänt väldigt mycket i det utvecklingsarbetet.

Lena

Jag tänker hur ser ni framåt, vad är det stora målet, visionen?

Nettan

Dels tänker jag att vi har ju en målbild som är den ledstjärna som faktiskt är målet att faktiskt titta på målbilder så handlar det om barnet. Att barnet ska ha en god hälsa både fysiskt, psykiskt och socialt och att det behöver göras utifrån ett helhetsperspektiv och tillsammans. Det är ju ledstjärnan vi inte får glömma bort att det är barnet vi jobbar för.

Det tycker jag är jätteviktigt och påminna mig själv om, men också omgivningen om.

Osman

Och en annan aspekt som förtydligades från början mellan målbild och målsättningar; Målbilden är större och sen alla barn och unga omfattar målsättningar mer konkret. Till exempel att utveckla en modell i regionen och sen börja använda modellen, "Pilota" modellen i vissa verksamheter. Och ha en plan för vidare implementering som är konkret, som man kan se.

Utifrån dessa ser vi nu att de målsättningar man har uppnått med alla sina visa saker eller brister och sådant kunde vara bättre. Men den långsiktiga med tanke på alla barn och unga i regionen, psykisk ohälsa, fysisk ohälsa. Att det kommer på något sätt tack vara den samverkan och modellen och implementeringen få goda möjligheter. Kanske senare. Kanske inte snabbt, men under lång och lång tid kommer att märka den också. Om man håller på förebyggande och med tidiga insatser i regionen.

Lena

Men är det någonting specifikt som har förvånat väldigt mycket?

Nettan

Det är en del som kanske förvånar mig det är ... tänkte säga hur lätt det har varit. Det har det väl inte varit kanske alltid, men att det är en sådan vilja i länet över lag. Det har inte varit så att en del i jobbet har varit att ha dialog om *ska vi eller ska vi inte* utan att vi behöver jobba tillsammans tidigt för barn? Det har liksom varit en vilja hos alla tycker jag. Sen vilken väg vi ska ta dit har blivit utvecklingen och dialogen, och det förvånar mig nog lite ifall någon skulle ha sagt till mig innan. Så det är på ett positivt sätt också.

Osman

Jag kan se en annan aspekt som man har sagt att " ja, men det finns samverkan i regionen man samarbetar och så. Men genom till exempel en pilot inom exempelvis NPF-liknande problematik.

Där man såg att hur de samarbetande ser varandras verksamheter och dess betydelse för vidare samarbete, speciellt intresse för samverkan mellan de olika verksamheterna, att kunna se varandras verksamhet och kunna nå och prata med varandra. Och det var sådant vi som följeforskare utifrån såg. Det var nästan fint när man hörde dem säga " Nu ser vi varandra, nu kan vi nå varandra och vi kan kontakta varandra". De har bra möjlighet genom piloter som vi hade.

Nettan

Och den måste jag säga att jag kan se hela tiden också. Att man *vill* mötas och när man mötts så fortsätter man bygga på det. Den delen ser vi i workshoppar också. Vi har vi ju sådana exempel också, där man faktiskt "nu fick jag en ny vän inom socialtjänsten och jag jobbar i skolan" och att man kan skapa ny förståelse, den viljan finns väldigt mycket.

Osman

Mm, sen kom det fram också att satsningen på Processledarna, följeforskning och tillsammans med styrgruppen och kommunikationen och dialogen, återkommande och kontinuerliga under alla dessa år, det har också överraskat i många avseenden.

Lina

Om jag ska vara helt ärlig så är jag också lite förvånad att det blev en modell. För jag hade nog föreställningen innan, att modell är ett väldigt svårt begrepp att realisera, men nu så är det ... Det finns en modell med konkreta inslag och det är jag lite positivt förvånad över om jag ska vara helt ärlig. Det engagemang som har funnits har varit väldigt viktigt. Det är väldigt roligt att det finns så många som vill att det ska bli bättre för barn.

Det är på ett sätt inte svårt, för det är inte så att folk vill barn illa generellt, men det är ändå så här; önskan att överskrida budgetgränser för att kunna göra tillsammans, för att kunna tänka utanför den lilla organisatoriska gränsen. Det har varit väldigt synligt. Det har varit synligt på större möten och det har varit synligt på mindre möten och det har varit synligt i intervjuer. Så det känns som en tematik som har varit återkommande hela tiden; att överskrida gränser för att det ska bli bättre för barn.

Lena

Ja, men det verkar som att det mesta som ni var förvånade över är saker som vi var glada över. Men då tänkte jag fråga är det någonting som har varit svårt under den här processen?

Osman

Man kan säga kanske svårigheter med tillräcklig förankring hos huvudmän också, men vi ser att det finns variation mellan användning av modellen eller implementering. Det kan bero på att kanske under processen att det inte blev möjligt att tillräcklig förankra processen i god tid i med dem som är med i processen. Det behöver inte vara problem på grund av omständigheter, men det kan vara så att kanske en del vill se resultat mycket tidigt. Man kan se att ha tålmod, att det tar tid, förändringar, och en del visar intresse medan en del andra måste ha förankring vidare i sina verksamheter och där finns lite variation. Det är inte lätt i sådana projekt, men att kunna ha tålmod att det här tar sin tid. Vissa saker.

Nettan

Och vi är ju väldigt många. Det är tio huvudmän. Det är många delar inom huvudmännen, det är chefsled och det är medarbetar nivå. Sen tänker jag också att man har olika fokus som individ organisationen. Det är kul att få testa i pilot delen medan någon annan kanske vill avvakta tills man har kommit till ett beslut och då gasar man fullt ut och då är man i olika fas i den färden också. Så jag tror att det är sådana delar som spelar in i det nya sättet gällande den delen, vilket gjorde att en del är med i pilot tidigt. De är de här testerna som ville testa nytt och då har de också kommit något steg före och därför är det viktigt att man har varit i olika.

Osman

Ja, och vissa, trots att man hade många försök, till exempel friskolor och civilsamhället, man har försökt och man har kontaktat och så där, men ändå, man märker att det fortfarande inte är lätt. Man kan inte tvinga verksamheterna i sådana här saker och vem ska göra vad? Men ändå, man märkte att det fanns möjlighet, speciellt processledaren, följeforskning, styrgruppen och den återkommande presentationen vi gjorde tillgängliga. Att de som blev intresserade visste vad man ska kontakta i regionen.

Lena

Ja, men nu har ni som sagt skrivit sista delrapporten i den här följeforskning och i den så finns det ju ett gäng rekommendationer, så skulle ni kunna berätta om dem?

Lina

Den första har att göra med **verksamhetsnära målsättningar**. Det handlar om att för att det ska gå att realisera något så abstrakt som att det ska bli bättre för alla barn i Sörmland, så behöver man ju fundera på varje ställe; Vad betyder det hos oss och hur vet vi att det har blivit bättre hos oss för alla barn i Sörmland? Så verksamhetsnära målsättningar är den första rekommendationen.

Osman

Innan jag börjar med den andra rekommendationen, vill jag säga att våra rekommendationer baseras på alla lärdomar, alla framgångsfaktorer, risker som har levererats under processen, i de första tre rapporter och det var rekommendationer där och det är lärdomar där och dessa baseras på det som kan vara viktiga för vidare processen.

Och sen den andra i relation till de lärdomar och processen hittills: **Delaktighet av berörda aktörer** att de berörda aktörernas tillgänglighet och de invånarorganisationer. Det kan vara bra att tänka vidare, och sedan som jag nämnde, friskolor och skolor och övriga. Man har försökt

och gjort ett bra exempel i den processen, men för vidare också de som kan vara intresserade för modellen eller de delarna. Att kunna inkludera dem.

Lina

Och den tredje rekommendationen är **tydlig och enhetlig information**. Och det här kommer från olika saker vi har sett i utvecklingsarbetet i ett tidigt skede. Så andra, till exempel om behovet av nyhetsbrev om utvecklingsarbetet, som ju har realiserats. I ett annat skede så var det att för att ha ett utvecklingsarbete bör man ha något underlag att presentera för personal och politiker om vad det är för något och om man ska ha någonting till olika verksamheter i samma kommun till exempel så kanske det behöver finnas något som är gemensamt för alla så att det finns en enhetlighet där.

Osman

Ja, och den fjärde rekommendationen handlar om **tålmod och uthållighet**. Det händer mycket under tidspress, så träff här och att detta kom fram. Att ha avsatt tid och tillräcklig tid för medarbetarna i sådana arbeten är viktigt att kunna jobba med och sen kunna ha tålmod också. Vissa saker går inte bara snabbt att fixa det, man måste ha tid, tid för reflektion och så.

Lina

Och den femte rekommendationen är att det finns **sätt att mötas**. **Kontaktytor** för erfarenhetsutbyte har vi valt att kalla det. Och det har att göra med att eftersom det är nio huvudmän, nej tio huvudmän nu sa jag fel, jag tänkte på kommunerna. Men regionen finns ju också med alla sina olika verksamheter. Och i många olika verksamheter så kommer inte alla göra likadant och det kommer finnas bra idéer hos alla. Och hur ska man kunna överföra goda idéer från en verksamhet till en annan? Där gör ju Nettan och Malin ett bra jobb, men det behövs ju möten mellan verksamheter också.

Osman

Och de kräver i sin tur, som sjätte rekommendation, **tidig arbetsdelning** och där man kan se över vem som gör vad när det finns beslut på region- och kommunnivå och den är speciell under implementering. Vem har ansvaret? Vem ska föra den vidare? Och där också behövs en tydligare vägvisning i vidare och implementeringsarbete.

Lina

Och det sjunde har vi kallat **uppföljning i god tid och på rätt plats**. Och då har det ju att göra både med att följa upp vad man gör i projektet men också att till exempel så kanske det är en annan plats man ska göra saker, om det ska vara tillgänglig för föräldrar eller om det ska vara tillgängligt för länets alla rektorer. Det är ju lite olika fysiska platser, till exempel.

Osman

Och den åttonde och sista, är **lämplig och tillräcklig dokumentation** och är i relation till föregående rekommendationer. Man ser att till exempel uppföljning i god tid och plats kräver att man har tillräcklig dokumentation och till exempel speciellt att involvera nya människor eller om man ska sprida eller om någon vill ha goda exempel och kanske få inspiration, att direkt i dokumentation för de som vill jobba och bli inspirerade. Det är viktigt även inom varje huvudman, även mellan olika huvudmän.

Lina

Också för den organisatoriska historien att hur vet vi vad som har hänt tidigare?

Lena

Och det här är alltså rekommendationer för utvecklingsarbeten.

Lina

Med detta och liknande. Ja, baserat på Tillsammans för barnens bästa.

Osman

Och som komplement. Vi rekommenderar generellt att för vidare arbete att man kollar de rekommendationer och framgångar, risker och förbättringsområden som varit med de tre första rapporter man kollar går tillbaka dem. Där finns många användbara, mer konkreta också att generell att man skulle kunna tänka bort de tre första rapporterna tillsammans för att inte upprepa i sista. Men de tio rekommendationer nästan som summerande och sedan har central betydelse för vidare implementeringsarbete.

Lena

Kommer de här rekommendationerna att tas till vara nu på något speciellt sätt så att de kan användas?

Nettan

Jag tänker dels har vi ju under vägen i de gamla delstudierna som ni har gjort, fått rekommendationer som har gjorts att vi har kommit dit vi är idag och då under de faserna har vi hela tiden stannat upp och kollat "Okej, vilka rekommendationer har vi fått och hur kan vi ta till oss dem och jobba på ett annat sätt" som jag var lite inne på innan "Eller vattna det här som faktiskt visat sig ha fungerat".

Nu var ju det här den sista delårsrapporten och det var rekommendationer som vi kan använda, tänker vi, både nu men också långsiktigt i olika delar i olika faser under vår process med att implementera modellen. Dels har vi tagit in tankarna eller rekommendationerna i vår implementeringsplan så vi tar hänsyn till dem för nu 2026 år framåt. Men det kommer ju också vara att vi långsiktigt kan se att olika faser behöver olika insatser utifrån samma rekommendationer som kontaktyta och det kan bli nya människor som behöver mötas. Vi kanske startar på chefsnivå, men sedan är vi på medarbetarnivå som också har samma behov att få tid för att mötas exempelvis. Tålmodet bör finnas med på alla sätt och vis. Saker behöver få ta tid. Nu kommer vi inte heller ha kvar följeforskning så vi behöver också sätta oss och fundera på hur vi ska göra med uppföljning, att vi också kan få en uppföljning på rätt tid och på den plats den behövs också.

Så det är ingenting som kommer vara för en engångs-insats utan något vi får luta oss tillbaka på om och om igen tycker vi.

Lena

Men nu som sagt är ju följeforskning över men inte utvecklingsarbetet så vad händer nu och framåt?

Nettan

Exakt. Jag och Malin har ju fått fortsatt att kunna ge stöd till huvudmännen i att faktiskt få in modellen i det vardagliga arbetet för att kunna komma i gång i användandet, vilket vi är både glada men faktiskt också stolta över länet. Att man har satsat så mycket också. Ibland kan man göra något nytt och sedan är det klart. Man har tagit fram en modell. Då säger man tack och hej till stödet och sen faller allt på plats. Men här har man valt att fortsätta satsa och det är

väldigt kul. Vi har kommit i gång nu första tiden med att komma ut i hela landet på ett helt annat sätt och det kommer vi fortsätta med. Så det ser vi fram emot.

Lena

Är det någonting nu som ni känner att ni vill lägga till som vi glömt eller missat att säga i det här poddavsnittet?

Osman

Jag kan bara säga att det var mycket lärorik. Jag tror konceptet följeforskning, processledare, styrgruppen och följeforskarna, att vi alltid varit med i styrgruppsmötena och de aktiviteterna och sen att ha lyssnat och reflekterat över, inte är tysta eller dialogiskt. Jag tror det var bra lärdom under den processen och jag tackar för allt gott samarbete under alla dessa år.

Jag är så nöjd och jag kommer ta med mig i fortsättningen i forskning i liknande projekt. Tack så mycket!

Nettan

Jag och Malin känner såklart likadant. Dels gott samarbete. Det har varit sånt fint samarbete hela vägen, men ändå att kunna mötas utifrån att vi har olika uppgifter, men för barnen i länet allihop. Men också hur värdefullt det har varit att få någon annans glasögon på det vi sitter med hela dagarna. Att faktiskt kunna ta ett annat perspektiv för man blir också hemmablind.

Och er kunskap också utifrån följeforskningen. Så vi vill också såklart tacka.

Lina

Får jag också säga tack? För det är ju en stor tacksamhet både för samverkan och också för ambitionerna att göra det bra för barn. Det är viktigt och det har varit fint att få vara med på det.

Lena

Härligt! Då är bara frågan om man är intresserad av att veta mer om de här projekten, så förutom alla poddavsnitt man kan lyssna på. Var kan man hitta mer information.

Nettan

Gällande modellen så kan man hitta information på samverkans webben så kan man också hitta vår mejl ifall man skulle vilja ta kontakt.

Lina

Och webinarier och nyhetsbrev.

Nettan

Det finns också upplagt som man kan kolla på och allt möjligt stöd och metodmaterial om man är väldigt nyfiken, också länk till de här poddarna.

Osman

Och sen rapporter finns tillgängliga på fou.sormland.se och även generellt på den öppna forsknings portalen Viva portal.

Lena

Vi länkar förstås som vanligt till allt relevant som vi kommer på. Men då får jag säga tack så jättemycket för ni var med i det här avsnittet.

Lina o Nettan

Tack så mycket!

Osman

Tack för det och för goda saker i det här arbetet och goda gärningar!

Lena

Och till dig som har lyssnat vill jag säga, Tack för att du har lyssnat på det här avsnittet och önska dig en toppenfin dag! Hej då!

Poddmusik